

AVRUPA PARA SİSTEMİ VE TARIMA UYGULANMASI

Ar. Gör. Emine Olhan*

ÖZET

Mart 1979'da Avrupa Para Sistemi (APS)'nin kurulmasının altında yatan temel hedef ülke içinde ve dışında daha fazla istikrar sağlamaya yönelik politikalar yoluyla Avrupa'da bir parasal istikrar alanı oluşturmaktır. Bu hedefin gerçekleştirilmesi, Topluluk'ta daha fazla siyasi ekonomik bütünleşme elde etmek için sisteme katılan ülkeler arasında enflasyon kontrolüne yönelik olarak milli ekonomi ve para politikaları arasında daha fazla yaklaşmanın olmasını gerektirmiştir.

APS'nin temelini Avrupa Para Birimi (ECU) oluşturmaktadır. ECU, sabit miktardaki paralardan oluşmasına karşın farklı paraların sepetteki nispi payı, merkezi kurdaki değişme sonucu oynayabilmektedir. Topluluk tarım sektöründe ortaya çıkan parasal sorunları telafi etmek amacıyla yaratılan "Tarım-Para Sistemi" ve "Parasal Telafi Edici Tutarlar" OTP'nin bir parçası haline gelmiştir.

1. AVRUPA PARA SİSTEMİNİN (APS) KURULUŞ NEDENLERİ

Uluslararası ticaretin ve ödemelerin yapılabilmesi ortak bir değişim aracının yaratılması gerekmiştir. Bu amaçla 1870-1930 yılları arasında altın para sistemi uygulanmıştır.

1929-1933 yılları arasındaki büyük dünya krizinden olumsuz yönde etkilenen uluslararası ticareti yeniden

* Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü

canlandırmak amacıyla 1944'de Bretton Woods Anlaşması yapılmıştır. Bu anlaşma ile Ülke paraları arasında konvertibilite sağlanması ve döviz kurlarının belirlenen sınırlar içinde tutulması amaçlanmıştır. (1) Bretton Woods'ta kabul edilen, milli paraların dolar paritesi etrafında dalgalanma sınırları ± 2.25 olarak belirlenmiştir. (2) Ağustos 1971'e kadar bu sistem devam etmiş ancak bu tarihte doların altına konvertibilitesinin kaldırılmasıyla dolar da diğer paralar gibi dalgalanmaya başlamıştır.(1)

18.Aralık.1971'de Smithsonian Anlaşması ile ülke paraları ve dolar arasında yeni "merkezi kurlar" tespit edilmiş ve ülke paralarının bu yeni kurdan ± 2.25 sapmasına izin verilmiştir. Ancak bu uygulama ile %9 gibi ($2 \times 2.25 + 2 \times 2.25$) çok yüksek dalgalanmalar olabilecektir. Böyle yüksek bir dalgalanma marjı ile Topluluk'ta tek bir fiat oluşumu sağlanamayacak ve Topluluk'ta ekonomik bütünleşme gerçekleştirilemeyecektir.

24.Nisan.1972 tarihinde Basel Anlaşması uyarınca Topluluk Merkez Bankaları, Topluluk içindeki paralar arasında toplam dalgalanma marjının ± 2.25 'i aşmaması gerektiğinde aksi takdirde gerekli tedbirlerin alınacağı kararlaştırılmıştır. Böylece "Yılan" uygulamasına geçilmiştir. Bu tedbirlerin en önemlisi, dalgalanmalara karşılık gerekli müdahalelerin Topluluk parası ile yapılması böylece müdahale parası olarak doların önemini azaltmak olmuştur.

Avrupa Para Sistemi Topluluk'ta 1970'li yılların başında ortaya çıkan bir ekonomik ve parasal birlik kurma hedefi doğrultusundaki ilk girişim olan Yılan sisteminin başarılı olamaması üzerine düşünülmüştür.(**) Yılan sisteminin işleyişinin sonuna yaklaşırken aşırı dalgalanan döviz kurları, yüksek enflasyon, dış ticaret ve cari işlemler bilançolarında artan dengesizlikler, düşük oranlı ekonomik büyüme, ABD dolarının zayıflığı gibi ekonomik sıkıntılar karşısında Topluluk'ta 6-7 Temmuz 1978'de Bremen Zirvesinde APS'nin kurulması fikri ortaya atılmış ve bu fikir 5 Aralık 1978'de resmen kabul edilmiştir. Böylece 13 Mart 1979'da APS işlemeye başlamıştır (3).

(**) 8 Ekim 1970'de Werner Planı uyarınca Yılan Sistemine katılan ülkelerin para birimlerinin merkezi pariteleri birbirlerine karşı %1.2'lik (Yılan) ABD Dolarına karşı ise daha geniş olarak dalgalanma marjı (Tünel) içinde hareket edeceklerdi.

2. AVRUPA PARA SİSTEMİNİN MEKANİZMALARI

APS birbirini tamalayan üç önemli mekanizmaya sahiptir:

1. Avrupa Para Birimi (ECU)
2. Döviz Kuru Mekanizması (ERM)
3. Kredi Mekanizmaları

2.1. Avrupa Para Birimi:

Mart 1979'da APS'nin kurulmasının altında yatan temel hedef ülke içinde ve dışında daha fazla istikrar sağlamaya yönelik politikalar yoluyla Avrupa'da bir parasal istikrar alanı meydana getirmektir. Bu hedefin gerçekleştirilmesi, döviz kuru istikrarının sağlanmasını, Topluluk'ta daha fazla siyasi ve ekonomik bütünleşme elde etmek için sisteme katılan ülkeler arasında enflasyon kontrolüne yönelik olarak milli ekonomi ve para politikaları arasında daha fazla yaklaşmanın sağlanmasını gerektiriyordu.

APS'nin temelini Avrupa Para Birimi (ECU) oluşturmaktadır. ECU sepetinde her bir Topluluk ülkesi ülkenin paraları belirli miktarda yer almaktadır (4).

Üye ülkelerin ECU sepetindeki payları ekonomik güçleri ile orantılıdır. Payların saptanmasında; üye ülkelerin GSMH'sı Topluluğun ticaret hacmindeki payları, kısa dönemli parasal destek fonundaki kotaları gibi faktörler göz önünde bulundurulmaktadır (1).

ECU sabit miktarlardaki paralardan oluşmasına karşın paraların sepetteki nispi paylarının başta altı ayda bir daha sonra da her 5 yılda bir yeniden gözden geçirilmesi kararlaştırılmıştır. ECU sepetinin bileşimindeki ilk düzeltme 1984'de Drahmi'nin ECU sepetine dahil edilmesiyle yapılmıştır. İspanyol Pesetası ile Portekiz Esküdo'sunun ECU'ye dahil edilmesi 1989 yılındaki düzeltme ile olmuştur (5). Böylece Topluluk üyesi 12 ülkenin paraları ECU'de yer almıştır.

ECU'yü oluşturan paraların ECU içindeki ağırlıkları ve ECU'nün bileşimi aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge: ECU İçindeki Paraların Ağırlıkları ve ECU'nün Bileşimi

Paralar	% Ağırlık	ECU'nün Bileşimi*
Alman Markı	30.1	0.6242
İngiliz Sterlini	13.0	0.08784
Fransız Frankı	19.0	1.332
İtalyan Lireti	10.15	151.8
Hollanda Florini	9.4	0.2198
Belçika Frankı	7.6	3.301
Lüksemburg Frankı	0.3	0.130
Danimarka Kronu	2.45	0.1976
İrlanda Lirası	1.1	0.008552
Yunan Drahmisi	0.8	1.440
İspanyol Pesatası	5.3	6.885
Portekiz Eskudosu	0.8	1.393

Kaynak: EC News, Avrupa Toplulukları Komisyonu Türkiye Temsilciliği, Haziran 1989, Yıl:2, Sayı:20, Ankara.

** CAP Monitor Commission of the European Communities, 2.Bölüm Monetary, S: 2.001-2.0037, 1991, Luksemburg.*

Çizelgeden de görüldüğü gibi %30.1 ağırlık ile Alman Markı ECU içinde istikrar sağlayıcı bir rol oynamaktadır.

ECU'nün kompozisyonunun gözden geçirilmesi iki durum için mümkündür. Birinci durum, her 5 yılda bir ECU'nün kompozisyonu gözden geçirilir. Genel olarak bu durum uygulanır. Ayrıca üye ülkelerden gelen istek üzerine, yani ECU sepetinde yer alan para birimlerinden birinin ağırlığı %25 veya daha fazla değişirse ECU'nün kompozisyonu gözden geçirilir. Bir üye ülke parasının ECU içindeki durumunun gözden geçirilmesindeki amaç o ülkenin ticaretteki gücü ile parasının ECU içindeki ağırlığının sabit olup olmadığını tespit etmektir. İkinci durum ise, ECU sepetine yeni üye ülke paralarının dahil edilmesidir (6).

2.2.APS'nin Döviz Kuru Mekanizması (ERM):

Avrupa Para Sistemi içinde parasal istikrarlılık döviz kuru mekanizması ile sağlanmıştır (4). APS temelde sabit ama ayarlanabilir bir döviz kuru sistemidir. ERM'de iki türlü dalgalanma marjı bulunmaktadır. Öncelikle ERM'ye katılan herbir üye ülkenin para biriminin ECU karşısında merkezi paritesi vardır. Bu merkezi paritelerden, herbir milli paranın ERM'ye katılan diğer üye ülkelerin milli paraları karşısındaki ikili merkezi pariteleri hesaplanır. İkili merkezi paritelere ± 2.25 dalgalanma marjı kabul edilmiştir. APS kurulurken İtalya'ya ve ERM'ye 19 Haziran 1989'da, son katılan üye olan İspanya'ya diğer üye ülkelerden daha yüksek enflasyon oranlarına sahip olmaları nedeniyle milli paraları Liret ve Peseta için ± 6 'lık dalgalanma marjı tanınmıştır. İtalya 11 yıl aradan sonra Ocak 1990'da Liretin ERM'ye dahil diğer para birimleri karşısında dalgalanma marjını ± 2.25 'e düşürmüştür (7).

Belçika, Danimarka, Almanya, Fransa, İrlanda, İtalya, Lüksemburg ve Hollanda ± 2.25 'lik bir dalgalanma marjının içinde kalmayı kabul etmişlerdir. İspanya ve İngiltere ± 6 'lık daha geniş bir dalgalanma marjına uymaktadırlar. Yunanistan ve Portekiz'in paraları ECU sepetinde olmasına rağmen ERM üyesi değildirler (4).

APS'nin bugüne kadarki işleyişi, döviz kuru değişmelerinin önemli ölçüde azaltılmasıyla ERM'ye katılan üye ülkeler arasında parasal istikrarın sağlandığını göstermektedir. Bu başarılı sonuç çok istikrarsız ve değişken bir uluslararası ekonomi parasal çevre içinde elde edilmiştir. Bunu göstermek için 1979'daki ikinci petrol fiyatları şokunu, bunu takiben 1980'li yıllarda bütün dünyada hüküm süren ekonomik durgunluğu, ABD dolarının değerindeki aşırı ve istikrarsız iniş ve çıkışları, Ekim 1987'de vuku bulan borsa krizini örnek vermek gerekir (3).

2.3.APS'nin Kredi Mekanizmaları:

Yeterli miktarda kredi olanaklarının bulunmamasının Tüneldeki Yılan düzenlemesinin işleyişinde önemli bir teknik eksiklik olduğu gerçeği dikkate alınarak, APS'nin kuruluşunda gerek ERM'nin işleyişini kolaylaştırmak, gerekse ödemeler dengesi

güçlükleri ile karşılaşan ülkelere yardım amacı ile daha büyük ve yeterli miktarda kredi olanakları oluşturulmuştur. Üç türlü kredi imkanı oluşturulmuştur. Bunlar:

1.Çok kısa-vadeli parasal destek: Geri ödeme süresi en fazla 3-5 aydır.

2.Kısa-vadeli destekleme olanağı: Geri ödeme süresi 3-9 ay arasındadır.

3.Orta-vadeli mali yardım: Geri ödeme süresi 2-5 yıl arasında değişmektedir.

3.APS'NİN TARIMA UYGULANMASI

Avrupa Topluluğunun tarım sektöründe 1962 yılından beri Ortak Tarım Politikası (OTP) uygulanmaktadır. OTP şemsiyesi altında Topluluk tarım sektöründe ortaya çıkan parasal sorunları gidermek amacıyla yaratılan "Tarım-Para Sistemi" ve Telafi Edici Parasal Tutarlar OTP'nin bir parçası haline gelmiştir.

OTP'nin Topluluk bütçesi üzerindeki yükü; tarımsal üretime ve ürünlere verilen yardımlar, teşvikler, gerek Topluluk içi gerek Topluluk dışı ticarete verilen iadeler ve yapılan diğer harcamalarla artmaktadır. Bunun yanında tarımda ortak fiyatlara ulaşmak amacıyla MCAs adı altında yapılan ödemeler OTP'nin Topluluk bütçesindeki yükünü artırmaktadır.

OTP kurulduğu zaman amacı, belirli ürünler için Topluluğun her yerinde müdahale ve eşik fiyatı düzeyini eşit hale getirmek olarak saptanmıştır. Bunu başarmak için, müdahale ve eşik fiyatlarını Avrupa Hesap Birimi (AHB)ne dayanarak uyumlaştırılması gerekmiştir. Bu da üye ülke paraları ile AHB arasında sabit paritelerden yola çıkarak AHB'nin ülke paralarına çevrilmesi ile sağlanabilmiştir. 1969 yılına kadar üye ülke fiyatları arasındaki farklılıklar ortadan kaldırılmış ve ortak fiyatlar amaçlandığı gibi Topluluk çapında yürürlüğe girmiştir. Ancak bu durum çok geçmeden, dünya para piyasasındaki dengesizlikler nedeniyle bozulmuştur. Bir üye ülke parasının değeri özellikle AHB'ne göre değiştiğinde o ülke içindeki destekleme fiyatlarında da değişmeler olmaktadır (8).

Sistemde ortaya çıkan bu tür parasal etkiler, tarımsal para istikrarını olumsuz yönde etkileyebilmişti. Roma Antlaşmasında kesin bir fiyat garantisi adlandırılmamasına rağmen Topluluk fiyatları dünya fiyatlarına göre daha istikrarlı olmaktadır. Ortak fiyatlar, parasal düzenlemelerden kaynaklanan sorunları ortaya çıkartmıştır. Parasal değişimlerden tarımı ve gıda sanayini izole edecek olan özel tarımsal değişim oranları (Yeşil Kur) sistemin karmaşıklığını elemine etmek amacıyla yaratılmıştır. Yeşil Kur olarak adlandırılan, yeşil değişim oranlarıyla tanışılması ve beraberinde telafi edici parasal tutarların yatırılması, tarım para sisteminde istikrarın sağlanması için gerekmiştir (9). Üye ülkelerde destekleme fiyatlarında farklılığı ve Topluluk içinde ticarete sapmaları önlemek için MCAs olarak adlandırılan kesinti veya ödemeler kullanılmaktadır. Başlangıçta "Yeşil Kur ve MCAs Sistemi" bir ülke parasında bir önlem alındığında (müdahalede bulunulduğunda) sabit destekleme fiyatlarını her ülkede mümkün kılmak için geçici bir tedbir olarak düşünülmüştür. Avrupa parasının ortak dalgalanma yoluyla dengeye kavuşturulması ve daha sonra da APS'ye rağmen farklılaşmış fiyatlar ve MCAs'ler OTP'nin süreklilik arzeden bir özelliği haline geldi (8).

4. TELAFİ EDİCİ PARASAL TUTARLAR VE ORTAK FİYATLAR

Avrupa para birimi ile üye ülkelerin kendi para birimleri arasındaki değişim oranına Yeşil Kur denilir. Bir üye ülkenin ulusal parası değer kazandığı (revalüasyon) veya değer kaybettiği (devalüasyon) zaman, tarımsal ortak fiyatlardaki istikrar bozulmaktadır. Diğer bir deyişle üye ülkelerin parasındaki dalgalanmalar, yeşil kur ile piyasa kuru arasında farklılık yaratacaktır. Yeşil kurlar üye ülkeler arasında destekleme fiyatlarının farklılaşmasına, yardımların ve ticarete vergi sisteminin bozulmasına neden olmuştur.

Yeşil kurlardan kaynaklanan dalgalanmaların tarımsal ortak fiyatlar üzerinde yarattığı bu olumsuz etkiyi önlemek amacıyla yaratılan telafi edici parasal miktarlar; yeşil kur ile piyasa kuru arasındaki fark olup bu farkın belirli bir yüzdesi üzerinden hesaplanır. MCAs müdahale düzenlemesine konu olan ürünlere

uygulanır. Telafi edici parasal tutarların uygulanmasıyla üye ülkeler arasındaki fiyat farklılıkları elemine edilerek ortak tarımsal fiyatlar elde edilir.

5. İLK MCAs UYGULAMASI

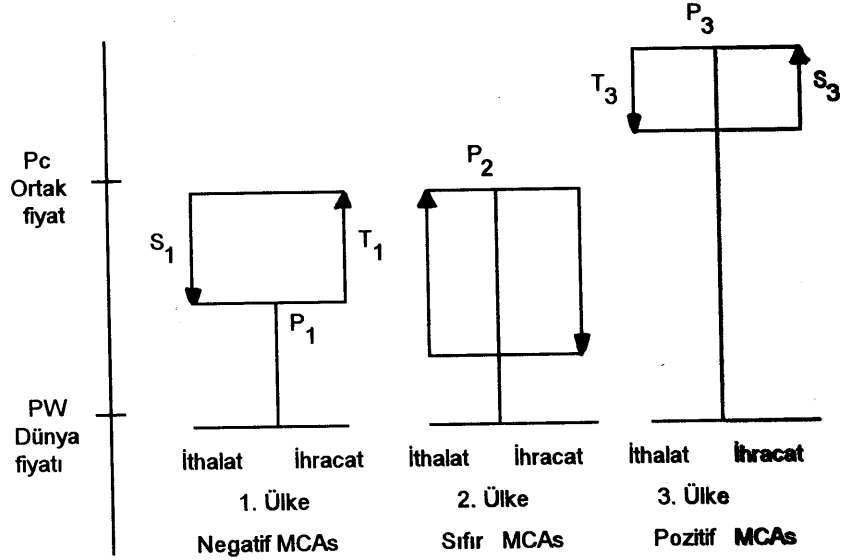
1962 yılında OTP çerçevesinde ilk ürün tüzüğü kabul edildiği zaman, bu ürün yasalarında, Topluluğun her yerinde fiyatların aynı olması prensibi kabul edildi. Seçilen fiyat seviyelerini ifade eden ortak bir oranın seçilmesi ve bu oranın tarımsal hesap birimi (AUA) olarak adlandırılmıştır. 1969 yılının 129 nolu tüzüğü ile tarımsal hesap birimi altına dayalı ve o zamanki 1 ABD dolarının altına değerine eşit olarak tanımlanmıştır (10).

1969 Ağustosunda Fransız Frankı %11.11 devalüe edildi ve bunu takiben Ekim ayında Alman Markı %9.29 revalüe edildi. 1962 yılındaki 129 nolu tüzük ile ve onu değiştiren 653/68 nolu tüzük gereğince her iki ülkenin de yeşil kurları aynı miktarda değiştirilmiştir. Bu Fransız Frankı olarak belirlenen bütün OTP fiyatlarında %12.5'lik bir artış ve Almanya'da fiyatlarda mark olarak %8.5'lik bir düşüş olmuştur. Bu durumun anlamı, piyasa değişim oranı kullanıldığında, Fransa'daki fiyatların Topluluğun diğer yerlerinden daha düşük, Almanya'daki fiyatların ise daha yüksek olmasıdır. Çiftçiler ürünlerini müdahale kapsamı içinde, Almanya'ya göndermek için teşvike sahip olacaklardır. Aynı zamanda üçüncü ülkelere yapılan ithalat daha az gümrük vergisi için Fransa üzerinden yapılacaktır. Buna ilaveten üçüncü ülkelere yapılacak ihracat, daha yüksek geri ödeme almak için, Almanya üzerinden yapılacaktır. Bu olaydan kaçınmak için destekleme fiyatlarındaki farklılığı eşitleyen MCAs tanıtılmıştır (4).

6. MCAs SİSTEMİNİN YASAL DAYANAĞI VE AMACI

MCAs sisteminin esası 1677/85 sayılı Konsey kararına dayanır. Sistemin amacı, ticarete saptmaları önleyerek, OTP

müdahele sisteminin korunmasıdır. Yeşil kur ile piyasa kuru farklı olmasından dolayı müdahele fiyatları da farklı olmaktadır. MCAs uygulaması bu farklılıkların kapatılmasını sağlar. Yeşil kuru piyasa kurundan daha düşük olan üye ülkeler için (fiyatları ortak fiyatlardan yüksek) MCAs ithalatta vergi ihracatta subvansiyon olarak uygulanır ve pozitif MCAs olarak adlandırılır. Yeşil kurları piyasa kurlarından yüksek olan (fiyatları ortak fiyatların altında olan) ülkeler için MCAs ithalatta subvansiyon ve ihracatta vergi şeklinde uygulanır ve negatif MCAs olarak adlandırılır).



Birinci ülkenin fiyatları ortak fiyatlardan daha düşük ve negatif MCAs'ye sahiptir. İkinci ülkenin fiyatları ortak fiyatlar seviyesindedir. Üçüncü ülkenin fiyatları ortak fiyatlardan daha yüksek ve pozitif MCAs'ye sahiptir.

Yardım ve vergi sistemi olan MCAs 2.ülkeyi etkilemez. Çünkü 2.ülkenin iç fiyatı ile ticaret fiyatı aynı düzeydedir.

1 nolu ülkede fiyatların ortak fiyat (pc) seviyesine doğru artmasını önlemek için Topluluk içi ticarete ithalatta MCA yardımını (S_1 kadar) alınmalıdır. İthalatçılar sınırdan ithalat için pc fiyatından ödeme yapmayı kabul etmelidir. İç piyasada rekabetin devam etmesi için S_1 kadar yardım alınarak ithalata izin verilir. 1 nolu ülke ihracatçıları, ihracatlarında T_1 kadar vergi ödemek zorundadırlar. Aksi halde Topluluğun diğer kısmında korunan

yüksek fiyatları düşüreceklerdir. Buna benzer olarak 3 nolu ülkenin ithalatçıların her birim ithalatta T3 kadar vergi ödemeleri gerekli olmaktadır. Diğer üye ülkelerle tam rekabet şartlarında ihracat yapabilmek için ve iç fiyat seviyesini (P3) korumak için ihracatçı S3 kadar yardım almakta ve ithalatçı da T3 kadar vergi ödemektedir. Bu yolla Toplulukta ticaret akışında bir aşımın olmadan MCAs sistemi farklı fiyat seviyelerinin devamlı olmasına izin verir.

Üçüncü ülkelerle ticaret, ortak fiyatın korunması ile ilgilidir. Bunu korumak için de uygulanmak zorunda olan ithalatta vergi ve ihracatta geri ödeme (pc-pw) gereklidir. Farklılaşmış fiyatlarla ihracatta geri ödemeye ve ithalatta vergiye MCAs eklenmekte veya çıkarılmaktadır.

Örneğin; 1 nolu ülkede, üçüncü ülkelerden yapılan ithalat ortak ithalat vergisini yüklenir. Fakat S1 kadar MCAs yardımı alacağından ödeyeceği vergi (P1-PW) kadar olacaktır. 3 nolu ülkede, üçüncü ülkelerden yapılan ithalatta hem ortak vergi (PC-PW) hem de T3 kadar MCA vergisi ödeyerek ithalatta fiyat PW'den P3'e kadar yaklaşır.

7.MCAs UYGULANAN ÜRÜNLER

Sürekli olarak ticaretinde MCA sistemi uygulanan ürünler hububat (pirinç dışında), şeker, mısır şekeri (isoglucose), süt ve süt ürünleri, sığır eti, domuz eti, yumurta, tavuk eti, zeytinyağı ve şarap sektörü, %50'den fazla şeker içeren reçel ve marmelat ve 3033/80 sayılı yönetmeliğe göre üretilen gıdalar ve bu ürünlerin bir veya fazlasını içeren ürünlerdir (4).

8. MCAs SİSTEMİNİN İŞLEYİŞİNE BİR ÖRNEK

Para birimi değerlendirilen bir üye ülke, diğer üye ülkelerden yapılan ithalat üzerinden telafi edici parasal tutar alır. Bu üye ülke diğer üye ülkelere ihracat yapacağı zaman ihracatçıya ödenen telafi edici parasal miktar ihracat fiyatını Topluluğun ihracat fiyatı

düzeyine çıkarır ve ihracat artık Topluluğun ortak fiyatından yapılır.

Örnek:

ECU = 2 D.MARK = 6 F.FRANKI 1 DM = 3 FF
1 Ton buğday = 100 ECU = 200 DM = 600 FF

Alman Markı %10 değer kazandığı varsayımı ile:
1 ECU = 1.8 DM = 6 FF 1 DM = 3.33 FF
1 Ton buğday = 100 ECU = 180 DM olmuştur.

Almanya çiftçisi sattığı herbir ton buğday karşılığında 180 mark alacak ve parasının değer kazanmasından dolayı ton başına (200-180) 20 mark zararı olacaktır (Aynı şekilde değeri önceden ECU cinsinden saptanan diğer mallar üzerinden de zarar görecektir). Bu zararı önlemek için Topluluk tarımda merkezi kuru gecikmeli olarak yansıtan "Yeşil Kur"u uygular. Cari merkezi kurun "yeşil kur"dan sapmasından dolayı ortaya çıkacak farklar, sistem tarafından ödenen MCAs ile kapatılmaktadır.

Cari kur değiştiği halde, Fransa eski kura sadık kalarak 1 ton buğdayını 100 ECU=200 DM=600 FF'dan satacaktır. Ancak malların serbestçe dolaşabildiği topluluk pazarında, bu durumda haksız kazanç sağlamak mümkün olmaktadır. Artık Alman pazarı tüm Topluluk üyeleri için en karlı pazar halini almıştır. Fransa buğdayını Almanya'ya satıp 100 ECU=200 DM alabilecek 200 DM'ı resmi kurdan (revalüasyon öncesi 1 DM=3 FF iken revalüasyondan sonra 1 DM=3.33 FF olacaktır) 666 FF (200x3.33) gelir elde edecektir. Böylece Fransa 666-600 FF=66 FF ekstra kar elde edecektir.

Böyle bir durumda Topluluktaki bütün üreticiler ürünlerini Almanya'ya satmak isteyeceklerdir. Sonuçta Topluluk içi ticaret dengesi bozulacak ve ortak tarım pazarında bir çökme tehlikesi doğacaktır. Aynı zamanda Almanya çiftçileri de Markın değer kazandığı ölçüde gelir kaybına uğrayacaklardır. Almanya çiftçilerinin gelir kaybını önlemek için, Almanya'dan ihraç edilen buğdaydan ton başına 20 marklık MCAs Alman ihracatçısına ödenmektedir. Almanya'ya satılan ton başına 20 marklık MCAs Alman ihracatçısına ödenmektedir. Almanya'ya satılan Fransız

buğdayı üzerinden ise ton başına 65 FF kesilmektedir. Böylece, Fransa'nın Almanya'ya mal satışından elde ettiği ekstra kar ortadan kalkmış olacaktır.

Telafi edici parasal tutarlar; revalüasyon durumunda ithalatçı, devalüasyon durumunda ihracatçı üye ülkeden alınmakta ve revalüasyon durumunda ihracatçıya devalüasyon durumunda ithalatçıya ödenmektedir. Parası revalüe olan ülkelerde pozitif telafi edici parasal tutarlar, parası devalüe olan ülkelerde de negatif telafi edici parasal tutarlar söz konusudur.

Revalüasyon yapılmış bir ülkede tarımsal fiyatlara yeşil kur uygulandığı zaman, ülkenin ulusal parası olarak ifade edilen fiyatlar revalüasyon öncesi seviyede kalır (11).

9. TEK PAZAR HEDEFİ İÇİNDE PARASAL BİRLİK

1985 yılında tek pazar hedefi tespit edilmiştir. Tek pazar hedefine ulaşmayı kolaylaştırmak amacıyla daha hızlı, daha etkin ve daha demokratik bir karar alma mekanizması ulaştırmayı hedefleyen yapısal reform "Tek Senet"te mevcut olmuş ve böylece Roma Antlaşmasının hedeflerine Topluluğun ekonomik ve sosyal bütünleşmesinin güçlendirilmesi, Topluluğun mali kapasitesinin ekonomik ve parasal birlik perspektifinde değerlendirilmesi gibi unsurlar da eklenmiştir.

Haziran 1988 Hanover Zirvesinde ekonomik ve parasal birlik çalışmalarının Tek Pazar boyutunda hızlandırılması kararlaştırılmıştır.

Parasal birlik ortak makro ekonomik hedeflere ulaşılabilmesi için politikaların birlikte uygulandığı bir para alanını ifade eder. Werner Raporunda da belirtildiği gibi, parasal birliğin sağlanması için üç gerekli koşul bulunmaktadır:

1. Birliğe katılan para birimlerinin tam konvertibilitisinin sağlanması.

2. Sermaye hareketlerinin tam liberalizasyonu ile bankacılık ve diğer mali piyasaların entegrasyonu.

3. Paraların değerlerindeki dalgalanma marjlarının kaldırılması ve kurların geri dönülmez şekilde sabitleştirilmesi.

Bunlardan ilk ikisi halihazırda gerçekleştirilmiş ya da Tek Pazar ile programın tamamlanması ile kısa sürede gerçekleştirilecektir. Böylece parasal birliğin sağlanması için en önemli koşul kurların geri dönülmez şekilde sabitleştirilmesidir.

Bunun sağlanması ile beraber, 31 Aralık 1992'de yani Tek Pazara girerken Topluluk MCAs sisteminin de kaldırılmasını hedeflemektedir (12).

ABSTRACT

EUROPEAN MONETARY SYSTEM AND APPLICATION ON AGRICULTURE

In March 1979 the European Monetary System (EMS) was introduced as the exchange rate stabilising system of the EEC. The basis of the EMS is the European Currency Unit (ECU) a "basket" unit whose value is equal to the sum of specific amounts of each EEC Currency including Sterling. Since April 9 1979, the ECU has been used to express CAP amounts, and therefore as the basis of the calculation of MCAs. The composition of the ECU basket is revised every five years.

Under the Common Agricultural Policy all farm prices, rates of levy, subsidy, etc, are set at a common level in ECU and have to be converted into national currencies at fixed exchange rates known as representative or "green" rates.

MCA system has as its primary purpose the protection of the CAP intervention system through the prevention of distortions in trade. It provides that where green and market rates of exchange are different, and therefore intervention prices are different, then MCAs, broadly covering that difference, shall apply.

KAYNAKLAR

1. Keyder N.O., Avrupa Para Sistemi, ECU-Kullanılışı Geleceği ve Türkiye'nin Anlamı. TUSİAD. S:1-24.1988 İstanbul.

2. Karluk R., APS'nin Kuruluşu, İşleyişi ve Sistem Karşısında Türkiye'nin Durumu: Genel Bir Değerlendirme. DPT, AET ile İlişkiler Başkanlığı. Yayın No:DPT:1952. AETB:13.S:20.1984.Ankara.
3. Bolat Ö., APS'nin 11 Yıllık Uygulamasının Bir Değerlendirilmesi. İKV Dergisi. Sayı:13 S:13-23. 1990. İstanbul.
4. CAP Monitör., Commission of the European Communities. 2.Bölüm. Monetary. S:2.001-2.0037. 1991. Lüksemburg.
5. EC News., Avrupa Toplulukları Komisyonu Türkiye Temsilciliği. Haziran 1989. Yıl:2. Sayı:20. Ankara.
6. Tunç H., Avrupa Para Biriminin Yapısı ve Kullanımı. Dış Ticarete Durum. Turktrade. Sayı:23-24. S:66-71. 1991. İstanbul.
7. The Agricultural Situation in the Community 1990 Report. Commission of the European Communities. S:5-15. 1991. Lüksemburg.
8. Buckwell A., The Costs of the Common Agricultural Policy. 1983. S:20-35. London Canberra.
9. Tunç H., Avrupa Topluluğunun Tarım-Para Sistemi ve Parasal Telafi Edici Miktarlar. İKV Dergisi. Sayı:78. S:11-18. Nisan 1990. İstanbul.
10. Fennel R., The Common Agricultural Policy of the European Community. Institute of Agricultural Economics. University of Oxford. Bölüm:6.S:89-92.1979.
11. A Common Agricultural Policy for the 1990s. European Documentation. S:24-25. 1989. Lüksemburg.
12. Swinbank A., A Future for Green Money, Agricultural Economics Society Annual Conference. 3-6 April 1992. University of Aberdeen:9.